

Startnotitie

Duurzame Energie

0. Wat hieraan vooraf ging

Op 7 juni 2017 hebben Provinciale Staten de Ontwerp Omgevingsvisie FlevolandStraks vrijgegeven voor inspraak. Na de inspraakperiode en verwerking van de zienswijzen start de 3^e fase van de Omgevingsvisie: de uitvoerende fase. Deze fase start met het vaststellen van aanvullende startnotities. In dit perspectief hebben Provinciale Staten op 7 juni 2017 een amendement aangenomen. De tekst van het amendement is: *“Deze startnotities in november 2017 ter vaststelling aan te bieden aan Provinciale Staten bij de definitieve besluitvorming van de Omgevingsvisie FlevolandStraks.”*

Bij de bespreking van dit amendement is – in verband met het doel om slagvaardig tempo te maken – aangedrongen op een procesmatige opzet van de startnotities. De opzet moet zodanig zijn, dat in een later stadium Provinciale Staten politiek richting kunnen geven aan de uitwerking van de opgaven.

Voor alle opgaven alsmede op programmaniveau zijn vervolgstartnotities voor de 3^e fase opgesteld. Dit betreft de startnotitie voor de opgave Duurzame Energie.

1. Essentie van de opgave

1.1 Kaders

In de Omgevingsvisie staan de opgave en de ambitie voor Duurzame Energie beschreven. De vastgestelde tekst van de ambitie is: *In 2030 en verder staat Flevoland bekend als de provincie die draait op duurzame energie. We hebben de energietransitie slagvaardig aangepakt. We gebruiken zo min mogelijk energie en wekken zelf of in de omgeving duurzame energie op. In Flevoland zijn hoofdzakelijk energieneutrale en energie producerende woningen en bedrijven. En we zijn op weg om in 2050 geen fossiel gas meer in de Flevolandse huizen en bedrijven te gebruiken. Al doende zijn er duizenden nieuwe banen ontstaan en zijn we bekend geworden om onze energiekennis.*

Hiernaast staat in de Omgevingsvisie aangegeven:

“De opgaven hebben een tijdshorizon van circa tien tot vijftien jaar. We gaan alle opgaven uit de Omgevingsvisie stap voor stap realiseren. Dit doen we via een programmacyclus. Voor elk programma stellen Provinciale Staten richtinggevende kaders voor Gedeputeerde Staten vast. Op basis hiervan beschrijven we in de programma’s:

- *de ambitie, de beleidsuitwerking en de definiëring van het provinciaal belang,*
- *de doelstellingen en/of omgevingswaarden voor het programma,*
- *het gebied en de periode waarop het programma is gericht, inclusief de gewenste mate van doelbereik,*
- *de samenwerking met partijen,*
- *de wijze waarop afstemming met andere programma’s plaatsvindt,*
- *de activiteiten die we gaan ondernemen, inclusief de inzet van de diverse instrumenten.”*

Tevens staat in de Omgevingsvisie aangegeven:

“Met deze Omgevingsvisie vervangen we het visiedeel uit het Omgevingsplan 2006. Vervolgens worden de beleids- en uitvoeringsdelen uit het Omgevingsplan 2006 gefaseerd vervangen door onder meer programma’s en regels in een omgevingsverordening”.

Hiernaast hebben de Provinciale Staten in de Startnotitie Omgevingsvisie (oktober 2015) over de 3^e fase aangegeven:

“In deze fase gaan we oogsten. We gaan het strategisch voorwerk uit de 1^e en 2^e fase ten aanzien van definiëring van de maatschappelijke opgaven, de oplossingsrichtingen omzetten in een operationele aanpak. In de samenwerking gaan we op zoek naar de wijze waarop we kennis, bestuurskracht,

bevoegdheden en (uitvoering)instrumenten bij elkaar kunnen brengen, zodat dit leidt tot effectief beleid en een krachtige uitvoering”.

Samenvattend gaat het voor de opgave Duurzame Energie om het uitwerken van de vastgestelde ambitie in:

- een programma conform de Omgevingswet inclusief het vervangen van de relevante beleids- en uitvoeringsdelen van het Omgevingsplan 2006
- het opzetten van de samenwerking
- het opstarten van de uitvoering opdat er resultaten voor de Flevolandse worden gerealiseerd.

1.2. Richting / ambitie m.b.t. opgave

Op basis van de ambitie voor Duurzame Energie zoals in de Omgevingsvisie is geformuleerd, zijn drie koerslijnen uitgezet waarlangs het programma ontwikkeld moet worden:

- 1. We dragen bij aan de ontwikkeling van Energieneutrale steden en dorpen: het gebruik van energie wordt teruggebracht en de gebruikte energie is (zelf) duurzaam opgewekt. Dit gaat over aardgasloze wijken, duurzame energieopwekking, isolatie van woningen, energiezuinige productiemethoden, energieopslag, smart grids, etc.*
- 2. We bieden ruimte voor energie: Duurzame energie (wind, zon of andere technieken) heeft impact op de ruimte en vraagt om een zorgvuldige afweging. De lusten (economisch profijt) en lasten (ruimtelijke impact) moeten evenwichtig worden gedeeld door de Flevolandse.*
- 3. Wij geven het goede voorbeeld; de provinciale organisatie wordt energieneutraal. Denk aan onze gebouwen, voertuigen, wegen en vaarwegen. Onze gebouwen en gronden stellen we beschikbaar voor nieuwe, experimentele technieken.*

In de komende anderhalf jaar worden er stappen gezet die Flevoland dichterbij de realisatie van deze ambitie brengen. Bij de ontwikkeling en uitvoering van het programma worden in deze periode drie accenten geplaatst;

- Iedere Flevolander moet de mogelijkheid krijgen om te profiteren van de voordelen die de energietransitie biedt;
- Voorkom, waar mogelijk, dat gaandeweg de energietransitie er ‘energiesegregatie’ ontstaat;
- Focus bij de interventies gericht op het bedrijfsleven en onderwijs op banen voor lager- en middelbaar opgeleide Flevolandse.

1.3 Producten en resultaten

De opgave Duurzame Energie is een transitieopgave van alle Flevolandse voor alle Flevolandse. Met andere woorden, iedereen moet vanuit zijn eigen rol in actie komen. Daarbij wil de provincie de Flevolandse faciliteren. Daartoe worden in deze bestuursperiode de koerslijnen geoperationaliseerd in een provinciaal programma en start de uitvoering van de eerste projecten. Het is immers van belang dat de transitie overtuigend in beweging komt. In deze bestuursperiode is daarom ook voortdurende oog voor actuele kansen en deze in lijn met de ambitie van de opgave Duurzame Energie zo snel mogelijk te verzilveren.

Product 1: Programma Duurzame Energie

In deze bestuursperiode wordt het programma Duurzame Energie ontwikkeld en vastgesteld vanuit de beschreven ambitie. Het programma voldoet aan de omschrijving zoals opgenomen in de Omgevingsvisie. Het programma bevat de volgende elementen:

- Beschrijving van het provinciaal beleid en regelgeving (inclusief definiëring provinciaal belang)
- Wettelijk en financieel instrumentarium ten behoeve van de energietransitie

- Actieplan 'het goede voorbeeld' over de inzet die vanuit de provinciale organisatie ten behoeve van de energietransitie gedaan kan worden inclusief een 0-meting
- Passende monitoringsystematiek (onder meer het Energietransitiemodel)

Nadruk in het programma wordt gelegd op de wijze waarop we de energietransitie in Flevoland verdergaand in gang zetten met gebruikmaking van de krachten en mogelijkheden van de diverse partners.

Product 2: Regionale agenda inclusief uitvoering no-regretmaatregelen

In de eerdere fase van de Omgevingsvisie is met partijen in de regio al gestart met de ontwikkeling van een regionale energieagenda. De regionale agenda bevat de gezamenlijke ambitie met de partners. Deze agenda bevat naast de gemeenschappelijke ambitie voor de lange termijn de maatregelen en acties die de partijen alleen of in gezamenlijkheid op de korte termijn gaan ondernemen, bijvoorbeeld convenant gasloze bouw. In principe is de energieagenda een groeimodel. Periodiek kan deze agenda samen met de partners worden geactualiseerd. Onderdeel van deze maatregelen zijn de no regret maatregelen voor de korte termijn waaraan de provincie gaat bijdragen op basis van de beschikbare middelen, die zijn opgenomen in de begroting 2018.

1.4 Aanpak en werkwijze

Onderstaand staan de processen voor de hierboven beschreven producten/ resultaten, die we in deze bestuursperiode willen realiseren. Elk proces is zodanig opgebouwd, dat Provinciale Staten tussenresultaten met de adequate analyses en inzichten krijgen aangereikt. Deze worden opgenomen in een keuzenotitie. Op basis hiervan zijn de Staten in de positie om op gezette momenten - zo nodig in samenspraak met samenwerkingspartners - aanvullende richtinggevende kaders aan Gedeputeerde Staten en samenwerkingspartners mee te geven voor de uitwerking.

Product 1: Programma Duurzame Energie

Duurzame Energie is voor de provincie niet nieuw. Het doel van het programma is dat bestaande en nieuwe activiteiten in samenhang worden (door-) ontwikkeld en uitgevoerd. Dat gaan we op de volgende wijze doen:

Stap 1: Verkennen

- Onderzoeken mogelijk programmakeuzes in de koerslijn Energieneutrale steden en dorpen;
- uitvoeren nulmeting en opstellen stappenplan (projecten) voor 'het goede voorbeeld';
- inventarisatie middelen en mogelijkheden Europa, Rijk en regio met speciale aandacht voor samenwerking in MRA en IPO-verband.
- In beeld brengen benodigd beleidsinstrumentarium (o.m. wegnemen belemmeringen), Regioplan wind en bestaand beleid (o.a Omgevingsplan 2006);
- agendavorming voor 'het goede voorbeeld'.

Dit resulteert in een keuzenotitie waar Provinciale Staten aan het eind van het tweede kwartaal over geïnformeerd wordt.

Stap 2: Vormen en vaststellen

Bovengenoemde bouwstenen en de kaders die door uw staten worden gegeven vanuit de verkennende fase vormen de basis van het programma.

In het 3^e kwartaal van 2018 wordt het ontwerp programma ter besluitvorming aangeboden aan Provinciale Staten.

Na besluitvorming door Provinciale Staten wordt het ontwerp programma ter inspraak gelegd. Na verwerking van de reacties kan het programma definitief worden vastgesteld in het 1^e kwartaal 2019.

Product 2: Regionale agenda inclusief uitvoering no-regretmaatregelen

De ontwikkeling van de regionale energieagenda is een proces dat al eerder is opgestart met partners in de regio. Het bevat 5 sporen (bestaande bouw, nieuwbouw, bedrijven, het goede voorbeeld en ruimte voor energie) waarop de partners zelf of in gezamenlijkheid projecten ontwikkelen.

Stap 1: Vormen (Q4 2017)

- consolideren van bestaande samenwerking vanuit gedeelde ambitie
- inventariseren van mogelijke no-regretmaatregelen met de regio (op basis van 'coalition of the willing')
- opzetten van conceptagenda met projecten van verschillende partners (incl financieringsvoorstellen)
- onderzoeken met partners realisatie convenant gasloze bouw.

Tussenproduct: het provinciaal aandeel van de concept energieagenda wordt voorgelegd aan Provinciale Staten.

Stap 2: Vaststellen (Q1 2018)

Op basis van de uitkomsten van de algemene besturen wordt de definitieve regionale energieagenda met de partijen opgezet.

Resultaat: vaststelling energieagenda door de partners

Stap 3: Verder groeien (Q2 2018 en verder)

De agenda is een groeimodel. De agenda met projecten uit de eerste stap worden uitgevoerd. Tevens wordt eind 2018 gestart met de actualisatie van de agenda. Dit zal leiden tot nieuwe projecten.

1.5 Gerelateerde opgaven, projecten en acties

In de Omgevingsvisie wordt onderscheid gemaakt tussen kernopgaven en strategische opgaven. De kernopgaven hebben een facetmatig karakter. Zij raken per definitie de - meer inhoudelijke georiënteerden - strategische opgaven.

De opgave Duurzame Energie is een strategische opgave. Op programmaniveau wordt de interactie tussen de opgaven uit de Omgevingsvisie nauwlettend in het vizier gehouden. De Staten worden hier halfjaarlijks over geïnformeerd. Indien relevant voor de kaderstellende en controlerende rol worden de Staten betrokken bij de afstemming tussen de opgaven.

Hiernaast heeft de opgave Duurzame Energie nauwe relaties met andere lopende projecten en acties binnen de provincie. Dit zijn:

- Almere 2.0
- Economisch programma
- Beheer, onderhoud en nieuwbouw infrastructuur
- Europese programma's
- Floriade

Vanuit de opgave wordt de interactie met andere acties en projecten waar nodig vormgegeven. Hierbij wordt gelet op eventuele strijdigheden cq mogelijkheden voor synergie. Waar relevant voor de kaderstellende en controlerende rol worden de Staten betrokken bij de onderlinge afstemming.

2. Samenwerken met partners

De opgave Duurzame Energie kan alleen met succes worden opgepakt en tot betekenisvolle resultaten worden gebracht in samenwerking met partners. Tijdens de lentebijeenkomst op 4 april 2017 en bestuurlijke overleggen hebben partners hun intentionele steun uitgesproken om met de provincie deze opgave aan te pakken. Ook in de zienswijzen is meerdere malen de bereidheid aangegeven de samenwerking met de provincie aan te gaan om de opgave op te pakken. Dit is ook in lijn met het Flevo-principe:

“Doe mee en draag bij”. In de Omgevingsvisie staat hierover aangegeven: De toekomst van Flevoland wordt door velen gemaakt: organisaties, inwoners, instellingen, bedrijven en overheden. Vele ontwikkelingen zijn echter alleen mogelijk door gezamenlijke inzet. Hierbij is meepraten niet voldoende. Het gaat verder: samenwerken op basis van concrete bijdragen. Ieder vanuit zijn eigen mogelijkheden en inzet. Alleen dan kunnen we de opgaven uit de Omgevingsvisie succesvol aanpakken en het verschil maken voor Flevoland en Flevoland”.

Bij deze opgave gaat het onder andere om de volgende partners:

- Gemeenten
- Waterschap Zuiderzeeland
- Woningbouwcorporaties
- Maatschappelijke organisaties als Vereniging Eigen Huis, Natuur en Milieufederatie Flevoland
- Bedrijven in de bouwketen zoals gas- en energiebedrijven, ontwikkelaars, aannemers, etc
- Samenwerkingsverbanden zoals MRA en IPO
- HVC
- DEON
- Omgevingsdienst Flevoland en Gooi & Vechtstreek
- VNO-NCW

Veel van deze partners zijn in de totstandkoming van de opgave Duurzame Energie al betrokken.

3. Verhouding met PS

Provinciale Staten hebben voor de uitwerking van de opgave een kaderstellende, besluitvormende en controlerende rol. De momenten hiervoor zijn in deze startnotitie opgenomen. Daarnaast zullen de leden van PS worden geïnformeerd over actuele kansen als deze zich voordoen.

Voor de Omgevingsvisie hebben de Staten aan het begin van de bestuursperiode een aanvullende ambitie uitgesproken. De Staten hebben aangegeven op een meer intensieve wijze bij de uitwerking betrokken te willen zijn. Voor de opgave duurzame energie geldt dit in het bijzonder voor de commissies Duurzaamheid en Ruimte (grondgebonden zonenergie). Zij zullen tweemaandelijks middels een nieuwsbrief over de voortgang van deze opgave geïnformeerd worden. Op verzoek kan nader toelichting tijdens de commissie vergadering worden gegeven.

Vanuit Gedeputeerde Staten heeft de gedeputeerde Meijer de verantwoordelijkheid voor de uitwerking van deze opgave.

4. Financieel kader

Voor de uitwerking van de opgave Duurzame Energie wordt gebruik worden gemaakt van het beschikbaar gestelde budget voor Duurzame Energie en de procesgelden 3^e fase van de Omgevingsvisie. Dit budget bedraagt €610.565 in 2018 en €575.039 in 2019.

De middelen die nodig zijn voor eventuele investeringen (quickwins) op korte termijn zullen via de gebruikelijke route van de begrotingssystematiek worden voorgesteld. In de begroting van 2018 is hiervoor € 3,4 miljoen voor 2018 opgenomen en €3,9 miljoen voor 2019 opgenomen.

Hiernaast zal ook deze opgave in kader van de lange termijn financieringsvraag realisatie opgaven Omgevingsvisie nader worden geanalyseerd. Deze actie wordt op programmaniveau van de Omgevingsvisie opgepakt.

5. Risico's en aandachtspunten

Aandachtspunt is het opbouwen van de samenwerking met andere partners. In de Omgevingsvisie is het principe opgenomen `Draag bij en doe mee`. De provincie is afhankelijk van de inzet en bijdragen van samenwerkingspartners om succesvol en betekenisvol te kunnen zijn. De Flevolandse gemeenten maken deel uit van de kopgroep waarmee momenteel wordt gewerkt aan de totstandkoming van de regionale energieagenda. De aanpak is erop gericht om voor de gemeenteraadsverkiezingen in maart 2018 overeenstemming te bereiken over een gezamenlijk programma. De Provinciale Staten worden geïnformeerd over de voortgang.

6. Tijdlijn & beslismomenten

Samenvattend zijn de belangrijkste momenten:

4 ^e kwartaal 2017	Provinciaal aandeel van het concept regionale energieagenda
2 ^e kwartaal 2018	Keuzenotitie voor het geven van richtinggevende kaders voor het programma Duurzame Energie
3 ^e kwartaal 2018	Besluit ontwerp Programma Duurzame Energie (incl. voorstel intrekken vigerend beleid en regelgeving en inzet financieel instrumentarium). Inspraak ontwerp Programma Duurzame Energie
1 ^e kwartaal 2019	Definitief besluit Programma Duurzame Energie

